

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2018. gada 14. februārī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kušiņš, tiesneši Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr.12/2018),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 440.⁸ panta septīto un astoto daļu, ciktāl tā paredz, ka lēmums par atteikšanos ierosināt apelācijas tiesvedību sastādāms rezolūcijas veidā, par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam.

2. Civilprocesa likuma 440.⁸ panta septītā daļa paredz: „Ja tiesneši vienbalsīgi atzīst, ka nepastāv neviens no šā likuma 440.² pantā minētajiem apelācijas tiesvedības ierosināšanas pamatiem, viņi pieņem lēmumu par atteikšanos ierosināt apelācijas tiesvedību un nekavējoties par to paziņo lietas dalībniekiem.”

Savukārt Civilprocesa likuma 440.⁸ panta astotā daļa nosaka: „Šā panta septītajā daļā minēto lēmumu sastāda rezolūcijas veidā, un tas nav pārsūdzams.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. – 19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa nosaka: „Konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai.” Savukārt šā panta sestās daļas 1. punkts prasa šādu uzskatu juridiski pamatot. Minētā tiesību norma ir skatāma kopsakarā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu, atbilstoši kuram pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums.

6.1. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka ar pirmās instances tiesas spriedumu noraidīts Pieteikuma iesniedzējas maksātspējas procesa pieteikums pret parādnieku un izbeigta tā maksātspējas procesa lieta. Par pirmās instances tiesas spriedumu Pieteikuma iesniedzēja iesniegusi apelācijas sūdzību. Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 440.⁸ panta septīto daļu, trīs apelācijas instances tiesas tiesneši pieņēmuši lēmumu par atteikšanos ierosināt apelācijas tiesvedību. Tādējādi Civilprocesa likuma 440.⁸ panta septītā daļa Pieteikuma iesniedzējai ir piemērota, un pieteikumā ir norādīts, ka šī norma liedz tai tiesības uz apelācijas sūdzības izskatīšanu.

Līdz ar to pieteikums par Civilprocesa likuma 440.⁸ panta septītās daļas atbilstības izvērtēšanu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā, 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

6.2. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka arī Civilprocesa likuma 440.⁸ panta astotā daļa, ciktāl tā paredz, ka lēmums par atteikšanos ierosināt apelācijas tiesvedību sastādāms rezolūcijas veidā, neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Satversmes tiesa ir vairākkārt atzinusi, ka personas pamattiesību aizskārumš ir saprotams tādējādi, ka tieši apstrīdētā norma rada pieteikuma iesniedzējam nelabvēlīgas sekas (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 7. punktu*).

Civilprocesa likuma 229. panta otrā daļa noteic, ka tiesas lēmumu sastāda atsevišķa procesuālā dokumenta veidā vai ieraksta tiesas sēdes protokolā un pasludina pēc tā pieņemšanas. Šajā likumā paredzētajos gadījumos lēmumu var sastādīt rezolūcijas veidā. Tādā gadījumā norāda tikai lēmuma pieņemšanas laiku un vietu, tiesas nosaukumu un sastāvu, kā arī tiesas vai tiesneša nolēmumu.

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar (datums) lēmumu atteikusies ierosināt apelācijas tiesvedību pēc Pieteikuma iesniedzējas apelācijas sūdzības. Lēmums sastādīts atsevišķa procesuāla dokumenta veidā. Tas sastāv no ievaddaļas, aprakstošās daļas, motīvu daļas un rezolūtīvās daļas. Lēmuma motīvu daļā norādītas tiesību normas, pēc kurām tiesa vadījies, kā arī tiesas secinājumi par to, kādēļ nepastāv neviens no Civilprocesa likuma 440.² pantā minētajiem apelācijas tiesvedības ierosināšanas pamatiem (*sk. Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas (datums) lēmumu lietā (numurs)*). Tādējādi Civilprocesa likuma 440.⁸ panta astotā daļa, ciktāl tā paredz, ka lēmums par atteikšanos ierosināt apelācijas tiesvedību sastādāms rezolūcijas veidā, Pieteikuma iesniedzējai nav piemērota. Arī no pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem neizriet, ka šī tiesību norma būtu radījusi Pieteikuma iesniedzējai kādas nelabvēlīgas tiesiskās sekas un tādējādi aizskārusi tai Satversmes 92. panta pirmajā teikumā noteiktās pamattiesības.

Līdz ar to pieteikums par Civilprocesa likuma 440.⁸ panta astotās daļas, ciktāl tā paredz, ka lēmums par atteikšanos ierosināt apelācijas tiesvedību sastādāms rezolūcijas veidā, atbilstības izvērtēšanu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā, 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu pieteikumu var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzējai nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Proti, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas (datums) lēmums par atteikšanos ierosināt apelācijas tiesvedību nav pārsūdzams, tādēļ vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 92. pantā noteikto pamattiesību aizsardzībai nepastāv.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtā daļa nosaka: „Konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas

nolēmuma spēkā stāšanās. Ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.”

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no (datums), kad Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt apelācijas tiesvedību lietā (numurs). Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2018. gada 26. janvārī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums par Civilprocesa likuma 440.⁸ panta septītās daļas atbilstības izvērtēšanu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā un ceturtajā daļā noteiktajām prasībām.

8. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums, proti, jāpamato apstrīdētās normas neatbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normai. Par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē atzīstama juridiskā argumentācija, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiskā spēka tiesību normai.

Pieteikumā norādīts, ka Civilprocesa likuma 440.⁸ panta septītā daļa neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, jo piešķir tiesai tiesības nevērtēt apelācijas sūdzības argumentāciju pēc būtības. Pieteikuma iesniedzējai neesot tikušas nodrošinātas tiesības uz taisnīgu tiesu, jo trīs apelācijas instances tiesas tiesneši ir nolēmuši atteikties ierosināt apelācijas tiesvedību pēc tās apelācijas sūdzības.

Satversmes tiesa iepriekš ir atzinusi, ka Satversmes 92. panta pirmais teikums negarantē personas tiesības uz ikviena tiesas nolēmuma pārsūdzību apelācijas un kasācijas kārtībā un ka likumdevējs ir tiesīgs noteikt, cik instancēs dažādu kategoriju lietas ir skatāmas. Tiesības uz pieeju apelācijas instances tiesai neietver arī prasību ikvienu lietu izskatīt pēc būtības un sagatavot pilnu tiesas spriedumu (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 21. oktobra sprieduma lietā Nr. 2013-02-01 10.2. un 11. punktu*).

Turklāt, lai izvērtētu, vai tiesību norma atbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, Satversmes tiesa noskaidro: vai attiecīgais pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu, vai šim ierobežojumam ir leģitīms mērķis un vai ierobežojums ir samērīgs ar leģitīmo mērķi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 17. maija sprieduma lietā Nr. 2009-93-01 12. punktu*). Savukārt attiecībā uz pamattiesību ierobežojuma samērīgumu, pieteikumu iesniedzējam jānorāda, pirmkārt, vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai, proti, vai ar izraudzīto līdzekli var sasniegt leģitīmo mērķi; otrkārt, vai šāda rīcība ir nepieciešama jeb vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; treškārt, vai ierobežojums ir atbilstošs jeb vai labums, ko iegūst

sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 29. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2014-31-01 15. punktu*).

Pieteikumā ir citētas Satversmes un Civilprocesa likuma normas, izklāstīti lietas faktiskie apstākļi, kā arī pausts Pieteikuma iesniedzējas viedoklis par Satversmes 92. panta pirmā teikuma saturu un tiesas nolēmumiem konkrētajā lietā. Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, vai personai Satversmes 92. pantā noteiktās tiesības prasa apelācijas tiesvedības ierosināšanu pat tādos gadījumos, kad nepastāv neviens no Civilprocesa likuma 440.² pantā minētajiem apelācijas tiesvedības ierosināšanas pamatiem. Pieteikuma iesniedzējas ieskatā apelācijas instances tiesa, lemjot par tiesvedības ierosināšanu, pārbauda iesniegtās apelācijas sūdzības atbilstību formālajām Civilprocesa likuma prasībām, bet nevērtē iesniegto apelācijas sūdzību pēc būtības. Tomēr pieteikumā nav sniegts šāda uzskata juridiskais pamatojums.

Pieteikumā norādīts, ka Civilprocesa likuma 440.⁸ panta septītajā daļa ietvertais iespējamais pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu, šim ierobežojumam ir leģitīms mērķis, bet tas nav samērīgs ar leģitīmo mērķi.

Satversmes tiesas praksē atzīts, ka, izvērtējot to, vai leģitīmo mērķi var sasniegt arī saudzējošākā veidā, Satversmes tiesa ņem vērā, ka saudzējošāks līdzeklis ir nevis jebkurš cits, bet tikai tāds līdzeklis, ar kuru var sasniegt leģitīmo mērķi tādā pašā kvalitātē (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 13. maija sprieduma lietā Nr. 2004-18-0106 secinājumu daļas 19. punktu un 2015. gada 8. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2014-34-01 18. punktu*). Pieteikuma iesniedzējas ieskatā leģitīmo mērķi ir iespējams sasniegt ar citiem, personas tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem. Viens no šādiem līdzekļiem esot regulējums, kas ļautu pirmās instances tiesai atteikties pieņemt apelācijas sūdzību, ja tā neatbilst Civilprocesa likumā noteiktajām prasībām. Tomēr pieteikumā nav ietverti juridiski argumenti tam, kāpēc ar Pieteikuma iesniedzējas norādīto līdzekli leģitīmo mērķi būtu iespējams sasniegt tādā pašā kvalitātē.

Tāpat Pieteikuma iesniedzēja nav arī pamatojusi, ka labums, ko no Civilprocesa likuma 440.⁸ panta septītās daļas iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums par Civilprocesa likuma 440.⁸ panta septītās daļas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu un sesto daļu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

noIēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 12/2018).

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 3. kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kusiņš